

Suradnja u predmetima prekogranične obrade osobnih podataka: određivanje vodećeg nadzornog tijela

Kunda, Ivana; Vrbljanac, Danijela

Source / Izvornik: **Zbornik radova 14. međunarodne znanstvene i stručne konferencije "Razvoj javne uprave", 2024, 292 - 313**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:309229>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

PRAVRI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

14RJU

ZBORNİK RADOVA

14. MEĐUNARODNE ZNANSTVENE I STRUČNE KONFERENCIJE
RAZVOJ JAVNE UPRAVE

ŠIBENIK
23. – 24. svibnja 2024.

ZBORNİK RADOVA / CONFERENCE PROCEEDINGS

14. MEĐUNARODNE ZNANSTVENE I STRUČNE KONFERENCIJE
14th INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL
CONFERENCE

RAZVOJ JAVNE UPRAVE
DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION

ŠIBENIK

23. – 24. svibnja 2024.

23rd -24th of May, 2024.

2024

14. međunarodna konferencija
„Razvoj javne uprave“

NAKLADNIK / PUBLISHER

VELEUČILIŠTE "LAVOSLAV RUŽIČKA" U VUKOVARU / UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES "LAVOSLAV RUŽIČKA" IN VUKOVAR
Blage Zadre 2, 32 000 VUKOVAR, HR
+ 385 32 444 688 / vevu.hr / konferencija@vevu.hr

ZA NAKLADNIKA / FOR THE PUBLISHER

doc. dr. sc. Željko Sudarić, prof. struč. stud.

ORGANIZATOR / ORGANIZED BY

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU / ŠIBENIK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
VELEUČILIŠTE "LAVOSLAV RUŽIČKA" U VUKOVARU / UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES "LAVOSLAV RUŽIČKA" IN VUKOVAR

TEHNIČKI UREDNIK / TECHNICAL EDITOR

doc. dr. sc. Slobodan Stojanović, prof. struč. stud.

UREDNIČKI ODBOR / EDITORIAL BORAD

doc. dr. sc. Željko Sudarić, prof. struč. stud. ; dr. sc. Ljubo Runjić, prof. struč. stud.
doc. dr. sc. Sanja Gongeta, prof. struč. stud. ; doc. dr. sc. Slobodan Stojanović, prof. struč. stud.
izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. struč. stud. ; dr. sc. Ivana Kardum Goleš, prof. struč. stud.
Jelena Žaja, mag. oec., v. pred. ; Mia Lemac Kardum, mag. admin. publ. ; Mario Dominik Burić, mag. iur.

ORGANIZACIJSKI ODBOR / ORGANIZING COMMITTEE

dr. sc. Ljubo Runjić, prof. struč. stud., PREDSEDNIK / PRESIDENT

doc. dr. sc. Željko Sudarić, prof. struč. stud. ; izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. struč. stud. ; dr. sc. Frane Urem, prof. struč. stud. ; dr. sc. Ivana Kardum Goleš, v. pred. ;
Ivana Beljo, univ. spec. oec., v. pred. ; dr. sc. Ivan Livaja, prof. struč. stud. ; Sanja Vešić Mirčeta, univ. mag. iur., pred. ; Alen Lalić, univ. mag. iur., pred. ;
Mario Dominik Burić, univ. mag. iur. ; Tea Livić, mag. oec. ; Jelena Žaja, mag. oec., v. pred. ; Mia Lemac Kardum, mag. admin. publ. ; doc. dr. sc. Sanja Gongeta, prof. struč. stud. ;
doc. dr. sc. Slobodan Stojanović, prof. struč. stud. ; dr. sc. Danijela Romić, v. pred. ; Ivan Belaj, mag. iur., v. pred. ; Željka Vajda Halak, mag. iur., v. pred. ; Ana Gavran Lulić, mag.
iur., pred. ; Marija Tot

PROGRAMSKI ODBOR / PROGRAMME COMMITTEE

izv. prof. dr. sc. Olena Akimova, Fakultet sociologije i prava, Nacionalno tehničko sveučilište Ukrajine „Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute“, UKRAJINA ; prof. dr. sc. Gholamreza Anbarjafari, University of Tartu, ESTONIJA ; doc. dr. sc. Alenka Baggia, Sveučilište u Mariboru, SLOVENIJA ; prof. dr. sc. Boris Bakota, Pravni fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, HRVATSKA ; prof. dr. sc. Vlad Ciprian, „Dunarea de Jos“ University of Galati, RUMUNJSKA ; doc. dr. sc. Sofia David, „Dunarea de Jos“ University of Galati, RUMUNJSKA ; izv. prof. dr. sc. Dana Dobrić Jambrović, Pravni fakultet, Sveučilište u Rijeci, HRVATSKA ; izv. prof. dr. sc. Jelena Dujmović Bocka, Pravni fakultet Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, HRVATSKA ; prof. dr. sc. Dario Đerđa, Pravni fakultet, Sveučilište u Rijeci, HRVATSKA ; prof. dr. sc. Irene Finocchi, Luiss Guido Carli, ITALIJA ; izv. prof. dr. sc. Stjepan Gadžo, Pravni fakultet, Sveučilište u Rijeci, HRVATSKA ; doc. dr. sc. Sanja Gongeta, prof. struč. stud., Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, HRVATSKA ; prof. dr. sc. Giuseppe F. Italiano, Luiss Guido Carli, ITALIJA ; doc. dr. sc. Gorazd Justinek, Fakultet za državne i europske studije, Nova univerza, SLOVENIJA ; doc. dr. sc. Dorota Kamińska, Lodz University of Technology, POLJSKA ; doc. dr. sc. Michal Kvet, University of Žilina, SLOVAČKA ; prof. dr. sc. Robert Leskovar, Sveučilište u Mariboru, SLOVENIJA ; dr. sc. Ivan Malenica, prof. struč. stud., Ministarstvo pravosuđa i uprave, HRVATSKA ; prof. dr. sc. Anatolii Melnychenko, Fakultet sociologije i prava, Nacionalno tehničko sveučilište Ukrajine „Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute“, UKRAJINA ; prof. dr. sc. Gholamreza Anbarjafari, University of Tartu, ESTONIJA ; prof. dr. sc. Stanislav Nakić, Univerzitet modernih znanosti CKM Mostar, BOSNA I HERCEGOVINA ; izv. prof. dr. sc. Elisabeth T. Pereira, University of Aveiro, PORTUGAL ; izv. prof. dr. sc. Rui Raposo, University of Aveiro, PORTUGAL ; dr. sc. Danijela Romić, v. pred., Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, HRVATSKA ; dr. sc. Ljubo Runjić, prof. struč. stud., Veleučilište u Šibeniku, HRVATSKA ; doc. dr. sc. Željko Sudarić, prof. struč. stud., Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, HRVATSKA ; doc. dr. sc. Slobodan Stojanović, prof. struč. stud., Veleučilište „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, HRVATSKA ; izv. prof. dr. sc. Mário Vairinhos, University of Aveiro, PORTUGAL ; doc. dr. sc. Oana Virlanuta, „Dunarea de Jos“ University of Galati, RUMUNJSKA ; izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. struč. stud., Veleučilište u Šibeniku, HRVATSKA ; doc. dr. sc. Grzegorz Zwoliński, Lodz University of Technology, POLJSKA

GRAFIČKA PRIPREMA / GRAPHIC DESIGN

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU / ŠIBENIK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg Andrije Hebranga 11, 22 000 Šibenik, Republika Hrvatska

Radovi objavljeni u zborniku referiraju se u: / Papers published in the Proceedings are indexed in:
HeinOnline-William S. Hein & Co, Inc.

heinonline.org

Autori radova nose odgovornost za lekturu i točnost podataka. / The paper authors are liable for the proofreading and data accuracy.

Radovi objavljeni u Zborniku su prošli postupak dvije slijepe recenzije. / Papers in the Proceedings have received two blind reviews.

Creative Commons Attribution - Non Commercial 4.0.

International Licence

ISBN: 978-953-7734-54-1

14RJU

14. međunarodna znanstvena i stručna konferencija RAZVOJ JAVNE UPRAVE

ŠIBENIK
23. – 24. svibnja 2024.

ORGANIZATORI KONFERENCIJE:

Veleučilište u Šibeniku
Veleučilište "Lavoslav Ružička" u Vukovaru

RADOVI SE REFERIRAJU U:

HeinOnline – William S. Hein & Co.

PARTNERI KONFERENCIJE:

Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
Državna škola za javnu upravu
Nova univerza, Fakultet za državne i europske studije
Nacionalno tehničko sveučilište Ukrajine „Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute“, Fakultet sociologije i prava

NOVA
UNIVERZA
FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

POKROVITELJ KONFERENCIJE:

Ministarstvo pravosuđa i uprave

MEDIJSKI POKROVITELJ:

Novi informator

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
I. UPRAVNO PRAVO I UPRAVNA ZNANOST.....	8
Iva Parenta PRIMJENA JAMSTAVA PRAVIČNOG POSTUPKA U STEGOVNIM POSTUPCIMA PROTIV DRŽAVNIH SLUŽBENIKA	9
Ana Tuta USKLAĐENOST POSEBNIH ZAKONA U PODRUČJU UPRAVNOG PRAVA SA ZAKONOM O OPĆEM UPRAVNOM POSTUPKU	29
Gordan Struić, Ivan Malenica SAVJETOVANJE S JAVNOŠĆU U LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI IZ PERSPEKTIVE HRVATSKE USTAVNOSUDSKE PRAKSE	50
Krešimir Nimac TEST RAZMJERNOSTI I JAVNOG INTERESA.....	65
Danijela Romić, Melita Grüll, Željka Vajda Halak FUNKCIONALNO SPAJANJE JEDINICA LOKALNE SAMOPRAVE U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI	80
Ivona Šego Marić, Ivana Marušić UPRAVNO PRAVO I ZNANOST O UPRAVI U BOSNI I HERCEGOVINI U VRIJEME AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE (1878.-1918.)	94
Marinko Đ. Učur PRAVILNIK O UNUTARNJEM REDU U ZAKONU O DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA „N.N“ 155/2023	110
Milan Franić, Franka Viljac Herceg VJEŠTAČENJE U UPRAVNOM SPORU	125
Alen Lalić ELEKTRONIČNA INTEROPERABILNOST JAVNIH REGISTARA U REPUBLICI HRVATSKOJ	142
Ante Galić, Sara Jurić-Paić MJESNA SAMOUPRAVA – DANAS I SUTRA.....	163
Ante Vuković NADZOR NAD PROVEDBOM VAŽEĆEG ZAKONA O POMORSKOM DOBRU I MORSKIM LUKAMA	183
Ana Gavran Lulić, Miroslav Mudri, Iva Ižaković PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA	203

Sanja Grbić DULJINA TRAJANJA UPRAVNIH POSTUPAKA U KONTEKSTU SUDSKE PRAKSE EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA.....	220
Damir Juras, Teo Giljević DISCIPLINSKI POSTUPAK PROTIV POLICIJSKIH SLUŽBENIKA.....	237
Stjepan Draganić, Marina Lesar NOVI SUSTAV PLAĆA U HRVATSKOJ DRŽAVNOJ SLUŽBI I JAVNIM SLUŽBAMA	254
II. MEĐUNARODNO PRAVO I EUROPSKO PRAVO	273
Ljubo Runjić MEĐUNARODNA TERITORIJALNA UPRAVA – MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE I SPOSOBNOST IZVRŠAVANJA JURISDIKCIJE NAD TERITORIJEM	274
Ivana Kunda, Danijela Vrbljanac SURADNJA U PREDMETIMA PREKOGRANIČNE OBRADE OSOBNIH PODATAKA: ODREĐIVANJE VODEĆEG NADZORNOG TIJELA.....	294
Ana-Marija Putrić, Nikola Kraljik OPĆA UREDBA O ZAŠTITI PODATAKA I OBRADA OSJETLJIVIH PODATAKA O ZDRAVLJU- POGLED U BUDUĆNOST	314
Marija Boban INFORMACIJSKA SIGURNOST I ZAŠTITA PODATAKA U JAVNOJ UPRAVI NA TEMELJU OPĆE UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA (GDPR)	330
Sanja Gongeta, Anita Petrović UGOVORNO PRAVO U KONTEKSTU DIGITALIZACIJE NA JEDINSTVENOM EUROPSKOM TRŽIŠTU	363
Ninoslav Gregurić-Bajza, Karmela Matijević UGOVORI O POTROŠAČKIM KREDITIMA U KONTEKSTU DIREKTIVE 2023/2225 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	379
III. GRAĐANSKO I GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO.....	396
Vesna Jurin Bakotić, Mirko Škarica, Marko Spahija ODNOS MIRNOG RJEŠAVANJA SPORA I PARNIČNOG POSTUPKA U POGLEDU NOVOG ZAKONODAVNOG OKVIRA	397
Dejan Logarušić, Ivica Lazović MIRNO REŠAVANJE RADNIH SPOROVA – ISKUSTVA SRBIJE, BUGARSKE I SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA	414
Jelena Uzelać, Blaženka Deanović NOVO ZAKONSKO UREĐENJE MIRNOG RJEŠAVANJA SPOROVA	434

SURADNJA U PREDMETIMA PREKOGRANIČNE OBRADE OSOBNIH PODATAKA: ODREĐIVANJE VODEĆEG NADZORNOG TIJELA

Izvorni znanstveni rad

prof. dr. sc. **Ivana Kunda**¹

doc. dr. sc. **Danijela Vrbljanac**²

Općom uredbom za zaštitu osobnih podataka (OUZP) pojedini poslovi i zadatci dani su u nadležnost neovisnih nacionalnih nadzornih tijela država članica Europske unije (i određenih država Europskog gospodarskog prostora u kojima je na snazi OUZP). Među navedenim tijelima, posebno mjesto zauzima vodeće nadzorno tijelo. Odredbom članka 60. OUZP-a kojom je propisan mehanizam suradnje između tog tijela i drugih nadzornih tijela u slučajevima prekogranične obrade osobnih podataka, u vezi s odredbom članka 56. OUZP-a o nadležnosti vodećeg nadzornog tijela, ustanovljen je mehanizam jedinstvene kontaktne točke (one-stop-shop). Time se osigurava da je voditelj ili izvršitelj obrade koji provodi prekograničnu obradu osobnih podataka, podvrgnut nadležnosti jednog vodećeg nadzornog tijela. To je tijelo nadležno, između ostalog, postupati u predmetima zbog pritužbe protiv voditelja ili izvršitelja obrade te donositi odluke u vezi s tim voditeljem ili izvršiteljem obrade, uključujući izricanje upravnih kazni. Ono je ujedno nadležno i za koordinaciju drugih nadzornih tijela u postupku donošenja odluka. Slijedom navedenih nadležnosti bitno je utvrditi koje je vodeće nadzorno tijelo. OUZP-om je kao kriterij određivanja vodećeg nadzornog tijela predviđen jedini ili glavni poslovni nastan voditelja odnosno izvršitelja obrade. Svrha je rada pružiti iscrpno tumačenje pojma poslovnog nastana te korake i načela koja treba slijediti pri određivanju glavnog poslovnog nastana, a koja su se kristalizirala u praksi Suda EU-a te mišljenjima Europskog odbora za zaštitu podataka (EOZP). S posebnom pozornošću pristupa se problematici određivanja vodećeg nadzornog tijela u

¹ Prof. dr. sc. Ivana Kunda, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, e-mail: ivana.kunda@uniri.hr

² Doc. dr. sc. Danijela Vrbljanac, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, e-mail: danijela.vrbljanac@uniri.hr

Ovaj rad sufinanciran je sredstvima projekta „Transparentnost i pravičnost u digitalnom okruženju“ (uniri-iskusni-drustv-23-101), koja dodjeljuje Sveučilište u Rijeci

složenim predmetima poput prekogranične obrade koja uključuje voditelja obrade s poslovnim nastanima u više država članica.

Ključne riječi: *zaštita osobnih podataka, nadzorna tijela, vodeće nadzorno tijelo, nadležnost, mehanizam suradnje*

1. UVOD

Jedna od značajnih novina koje su uvedene Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka, OUZP)³, u usporedbi s njezinom prethodnicom, Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka⁴ (DZOP), odnosi se na nadležnost i suradnju nadzornih tijela država članica Europske unije (EU) i država Europskog gospodarskog prostora (EGP) u kojima je na snazi OUZP,⁵ kada obrada osobnih podataka prelazi granice samo jedne države članice. Kako bi se u takvim prekograničnim predmetima nadzora koordinirala nadležnost između nadzornih tijela različitih država članica, propisana je podjela nadležnosti te dužnost međusobne suradnje. Za postupanje i suradnju je u prvom redu odgovorno vodeće nadzorno tijelo, koje se određuje prema jedinom ili glavnom

³ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1–88.

⁴ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, SL L 281, 23.11.1995., str. 31–50.

⁵ U kontekstu zaštite osobnih podataka, pojam EU, odnosno države članice EU-a u ovom radu koristi se na način da obuhvaća i države EGP-a u kojima je na snazi OUZP: Island, Lihtenštajn i Norvešku. To je stoga što je OUZP uključen u Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru. Vidjeti Odluku Zajedničkog odbora EGP-a br. 154/2018 od 6. srpnja 2018. o izmjeni Priloga XI. (Elektronička komunikacija, audiovizualne usluge i informacijsko društvo) Sporazumu o EGP-u i Protokola 37. (sadržava popis predviđen člankom 101.) uz Sporazum o EGP-u [2018/1022], SL L 183, 19.7.2018, str. 23–26.

poslovnom nastanu voditelja ili izvršitelja obrade, već s obzirom na to čije su radnje obrade osobnih podataka predmet postupanja i suradnje. Svrha ovog rada je sistematizirati kriterije i ocrtati okvire za utvrđivanje poslovnog nastana, odnosno glavnog poslovnog nastana, uzimajući u obzir OUZP, praksu Suda EU-a te recentna tumačenja Europskog odbora za zaštitu podataka (EOZP),⁶ od kojih je posljednje doneseno početkom 2024. godine.

2. MEHANIZAM SURADNJE I NADLEŽNOST KOD PREKOGRANIČNE OBRAD

Javnopravna provedba pravila o zaštiti osobnih podataka propisanih OUZP-om povjerena je nacionalnim nadzornim tijelima, koja osnivaju kao neovisna tijela javne vlasti države članice prema članku 51. stavku 1. OUZP-a.⁷ Jedna od temeljnih zadaća nadzornog tijela, prema članku 57. OUZP-a, je rješavati pritužbe ispitanika, ili tijela, organizacije ili udruženja koje ga je ovlašteno zastupati. Nadzorno tijelo svake države članice nadležno je, u skladu s člankom 55. OUZP-a, za područje vlastite države članice. Isto pravilo bilo je sadržano i u članku 28. DZOP-a pa je, u slučajevima prekogranične obrade osobnih podataka,⁸ dovodilo do situacije u kojoj je bilo više nadležnih nadzornih tijela. Multipliciranje nadležnih nadzornih tijela značilo je povećan rizik od neujednačene primjene pravila o zaštiti osobnih podataka pred različitim nadzornim tijelima, dvojbu nadležnih nadzornih tijela o vlastitim ovlastima te pravnu nesigurnost za ispitanike (Voigt, von dem Bussche, 2017:191).

⁶ Europski odbor za zaštitu podataka neovisno je tijelo koje se sastoji od voditelja nadzornog tijela iz svake države članice i Europskog nadzornika za zaštitu podataka, a zadaća mu je osigurati dosljednu primjenu OUZP-a (čl. 68.-76. OUZP-a). Europski odbor za zaštitu podataka nasljednik je Radne skupine iz članka 29. koje je bila osnovana DZOP-om.

⁷ Takva tijela od ranije postoje u državama članicama prema odredbi čl. 28. DZOP-a.

⁸ Prekogranična obrada osobnih podataka, kako je definirana u članku 4. točki 23. OUZP-a, obuhvaća situaciju obrade osobnih podataka koja se odvija u EU-u u kontekstu aktivnosti poslovnih nastana u više od jedne države članice voditelja obrade ili izvršitelja obrade, a voditelj obrade ili izvršitelj obrade ima poslovni nastan u više od jedne države članice ili pak obradu osobnih podataka koja se odvija u EU-u u kontekstu aktivnosti jedinog poslovnog nastana voditelja obrade ili izvršitelja obrade, ali koja bitno utječe ili je izgledno da će bitno utjecati na ispitanike u više od jedne države članice.

Kako bi se izbjegle negativne posljedice istovremene nadležnosti nadzornih tijela u više država članica u okolnostima prekogranične obrade, člankom 60. OUZP-a, predviđen je mehanizam suradnje koji se zasniva na uvođenju jednog vodećeg nadzornog tijela i uređenju njegova međuodnosa s drugim predmetnim nadzornim tijelima.⁹ Vodeće nadzorno tijelo koordinira suradnju, kroz razmjenu informacija, provođenje istrage i donošenje odluke po pritužbi, a sve s ciljem postizanja konsenzusa. Naime, slijedeći odredbu članka 60. stavka 1. OUZP-a, vodeće nadzorno tijelo djeluje kao *primus inter pares* u postupovnom smislu, dok u meritornom smislu vodeće nadzorno tijelo i predmetna nadzorna tijela trebaju postići konsenzus i jedinstvenu odluku koja obvezuje sva predmetna tijela te čije poštovanje mora osigurati voditelj obrade u pogledu aktivnosti obrade koje se provode u okviru svih njegovih poslovnih nastana u EU-u (Hijmans, 2020:918; C-645/19, EU:C:2021:483, para. 52.). Odredbom članka 60. OUZP-a o mehanizmu suradnje u vezi sa člankom 56. o nadležnosti vodećeg nadzornog tijela, uveden je mehanizam jedinstvene kontaktne točke (*one-stop-shop*) koji predstavlja jednu od značajnijih novina u OUZP-u (Tosoni, 2020:956). Ovako uspostavljen mehanizam suradnje pomiruje dva oprečna cilja: ujednačenja prakse u pogledu provedbe OUZP-a, te poštovanja ovlasti nacionalnih tijela (Hijmans, 2016:367).

U bilo kojem konkretnom predmetu prekogranične obrade, može s tom obradom biti povezano nekoliko nadzornih tijela, koja se nazivaju predmetnim nadzornim tijelima. Člankom 4. točkom 22. OUZP-a povezanost može slijediti iz bilo koje od okolnosti: a) da voditelj ili izvršitelj obrade ima poslovni nastan u državi članici nadzornog tijela, b) da obrada bitno utječe ili je izgledno da će bitno utjecati na ispitanike koji borave u državi članici nadzornog tijela ili c) da je podnesena pritužba tom nadzornom tijelu. Podjela nadležnosti između vodećeg i ostalih predmetnih nadzornih tijela uređena je člankom 56. OUZP-a. Nadzorno tijelo

⁹ Mehanizam suradnje inspiriran je člankom 17. Modernizirane Konvencije 108 za zaštitu pojedinaca u vezi obrade osobnih podataka (često nazivana i Konvencija 108+) Vijeća Europe o oblicima suradnje između nadzornih tijela.

glavnog poslovnog nastana ili jedinog poslovnog nastana voditelja ili izvršitelja obrade nadležno je djelovati, u sklopu mehanizma suradnje, kao vodeće nadzorno tijelo za prekograničnu obradu koju provodi taj voditelj ili izvršitelj obrade. Izuzetkom u stavku 2. je predviđeno da je svako nadzorno tijelo nadležno za rješavanje pritužbe koja mu je podnesena ili mogućeg kršenja OUZP-a, ako se predmet odnosi samo na poslovni nastan u njegovoj državi članici ili bitno utječe samo na ispitanike u njegovoj državi članici.

3. ODREĐIVANJE VODEĆEG NADZORNOG TIJELA

Slijedom prethodno navedenog, smatramo da utvrđenje vodećeg nadležnog tijela nije pitanje *in abstracto*, već se procjenjuje u konkretnim okolnostima kršenja OUZP-a. Za utvrđivanje vodećeg nadzornog tijela *in concreto* bitno je utvrditi mjesto „glavnog poslovnog nastana“ ili „jedinog poslovnog nastana“ voditelja ili izvršitelja obrade u odnosu na prekograničnu obradu koju provodi taj voditelj ili izvršitelj obrade. Slijedom navedenog proizlazi da je bitno razlikovati situacije u kojima voditelj ili izvršitelj obrade ima samo jedan poslovni nastan u EU-u ili ih ima više. Stoga se na početku daje tumačenje pojma „poslovni nastan“ kako bi se uočilo u kojim okolnostima je samo jedan, a u kojima je više poslovnih nastana. Nakon toga se analiziraju čimbenici koji ukazuju na jedini poslovni nastan ili glavni poslovni nastan ako ih je više.

3.1. Određivanje pojma „poslovnog nastana“

Na samom početku bitno je istaknuti da se u obzir u OUZP-u uzimaju samo poslovni nastani voditelja ili izvršitelja obrade u odnosu na spornu prekograničnu obradu koju provodi taj voditelj ili izvršitelj obrade. Poslovni nastani koji ne vrše spornu obradu nisu relevantni u konkretnom predmetu.

Pojam „poslovnog nastana“ u pravu EU-a je dobro poznat iz osnivačkih ugovora, posebice u okviru istoimene slobode. Kao ni u tim ugovorima, ni u OUZP-u nije definiran, ali je bio predmetnom višestrukog tumačenja Suda EU-a. Slijedom tih

tumačenja uvodnom izjavom 22. OUZP-a pojašnjeno je da poslovni nastan podrazumijeva djelotvorno i stvarno obavljanje djelatnosti putem stabilnih aranžmana, pri čemu pravni oblik takvih aranžmana, bilo kroz podružnicu ili društvo kćer s pravnom osobnošću, nije odlučujući čimbenik.¹⁰ Ova je formulacija preuzeta iz uvodne izjave 19. DZOP-a, stoga je za razumijevanje pojma poslovnog nastana relevantna i ranija praksa Suda EU-a.

Jedan od ključnih predmeta u kojima je Sud EU-a dao tumačenje ovog pojma u kontekstu zaštite osobnih podataka je *Google Spain* (C-131/12, EU:C:2014:317). U tom je predmetu, g. Costeja González podnio španjolskom nadzornom tijelu prigovor, između ostaloga, protiv društava Google Spain sa sjedištem u Španjolskoj i Google Inc. sa sjedištem u SAD-u. Tražio je da se naloži brisanje ili prikrivanje njegovih osobnih podataka kako se oni više ne bi pojavljivati u rezultatima pretrage pri korištenju usluge Google Search. Kako bi utvrdio primjenjuje li se španjolsko zakonodavstvo kojim je implementiran DZOP tada na snazi, Sud EU-a morao je utvrditi ima li Google Inc. poslovni nastan u Španjolskoj. Sud EU-a je utvrdio da društvo Google Inc. upravlja tražilicom Google Search koja je dostupna korisnicima u EU-u te da se putem tog društva obrađuju osobni podatci u konkretnom predmetu. Istodobno je odbacio argument da Google Spain ne sudjeluje u toj obradi podataka smatrajući da su poslovne aktivnosti društva Google Inc. koji upravlja tražilicom Google Search „neodvojivo povezane“ s poslovnim aktivnostima društva Google Spain koje pruža usluge oglašavanja i prikazuje oglase na toj istoj tražilici jer tražilica upravo zbog tih oglasa donosi zaradu dok je jedino pomoću nje omogućen prikaz oglasa. Pritom je Sud EU-a utvrdio da Google Inc. ima poslovni nastan u Španjolskoj jer „nije sporno da Google Spain učinkovito i stvarno izvršava aktivnost kroz stabilan dogovor u Španjolskoj. Nadalje, s obzirom na to da ima vlastitu pravnu osobnost, on je,

¹⁰ Pojam “aranžmana” čini se nesretno izabran u prijevodu jer je posve nejasan u pravnom tekstu ove vrste, a i pregledom drugih jezičnih verzija vidljivo je da je taj pojam doslovce preuzet (a ne preveden) iz verzije na engleskom jeziku, dok su druge jezične verzije prevedene daleko više u duhu svojih pravnih jezika (npr. poljski *struktury*, slovenski *ureditev*, francuski *dispositif*).

dakle, društvo kći Googlea Inc. na španjolskom području“ (C-131/12, para. 49.). Ovako ekstenzivnim tumačenjem pojma poslovnog nastana, Sud EU-a je doprinio „jednostranoj regulatornoj globalizaciji“, odnosno nametanju regulatornih standarda europskog prava poduzetnicima izvan EU-a čije poslovanje ima učinak u EU-u smatrajući da jedino na taj način može osigurati učinkovitu zaštitu osobnih podataka u EU-u (Kunda, 2018).¹¹

U predmetu *Weltimmo* (C-230/14, EU:C:2015:639), Sud EU-a je utvrdio da bez obzira na registrirano sjedište u Slovačkoj, društvo Weltimmo ima i poslovni nastan u Mađarskoj gdje obavlja stvarnu i efektivnu djelatnost jer je upravljalo internetskom stranicom za posredovanje nekretninama koja se odnosila na nekretnine u Mađarskoj te obrađivalo osobne podatke oglašivača koji su se oglašavali na toj stranici. Internetska stranica je bila na mađarskom jeziku i na njoj oglasi postaju naplatni po isteku roka od mjesec dana. Osim toga, Weltimmo je imalo zastupnika u Mađarskoj koji se spominje u slovačkom registru društava pod adresom u Mađarskoj i koji je zadužen za pregovaranje s oglašivačima o ispunjenju neisplaćenih tražbina.

Ovaj pristup Sud EU-a potvrdio je i u predmetu *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein* (C-210/16, EU:C:2018:388). Predmet je potekao iz nacionalnog upravnog predmeta u kojem je regionalno tijelo za zaštitu podataka savezne države Schleswig-Holstein bilo naložilo Wirtschaftsakademie da deaktivira svoj korisnički račun na Facebooku jer je Facebook prikupljao osobne podatke posjetitelja putem kolačića na stranici obožavatelja Wirtschaftsakademie, i to bez obavještanja posjetitelja. Sudu EU-a postavljeno je pitanje kojim je traženo razjašnjenje o tome može li nadzorno tijelo države članice izvršavati svoje ovlasti u odnosu na društvo s poslovnim nastanom na državnom području te države članice, odnosno Facebook Germany, iako je, u skladu s raspodjelom zadataka

¹¹ Pojam „jednostrana regulatorna globalizacija“ skovala je Anu Bradford u Bradford (2015:3), a odnosi se na utjecaj europske regulative u brojnim područjima poput zaštite tržišnog natjecanja, zaštite okoliša i zaštite osobnih podataka na globalnu trgovinu.

unutar Facebook grupe, s jedne strane, to društvo odgovorno samo za prodaju oglašivačkog prostora i druge marketinške djelatnosti u Njemačkoj, dok je, s druge strane, za prikupljanje i obradu osobnih podataka na cijelom području EU-a isključivo odgovorno društvo koje se nalazi u drugoj državi članici, odnosno Facebook Ireland. Na tragu tumačenja iz predmeta *Google Spain*, Sud EU-a utvrdio da je da Facebook Inc., kao voditelj obrade osobnih podataka, zajedno s Facebookom Ireland, ima stalni poslovni nastan u Njemačkoj, tj. Facebook Germany, sa sjedištem u Hamburgu i da potonje društvo stvarno i učinkovito provodi aktivnosti u spomenutoj državi članici. Uz to, Sud EU-a je istaknuo da je Facebook Germany zadužen za promidžbu i prodaju oglašivačkog prostora kojim se ostvaruje prihod u vezi s uslugama koje pruža Facebook, a aktivnosti tog poslovnog nastana treba smatrati neodvojivo povezanima s obradom osobnih podataka o kojoj je riječ u glavnom postupku i za koju je Facebook Inc. odgovoran zajedno s društvom Facebook Ireland, zbog čega se spomenuta obrada provodi u okviru aktivnosti poslovnog nastana Facebook Germany.

Navedeni predmeti jasno ukazuju na problem koji je i prethodno u radu bio istaknut u pogledu višestruko nadležnih nadzornih tijela za obrade osobnih podataka koje provodi grupa trgovačkih društava s više od jednog poslovnog nastana u EU-u. U ovom radu predmetna analiza bitna je i radi uočavanja okolnosti koje dovode do toga da se neka aktivnost u EU-u kvalificira kao poslovni nastan. Vidljivo je da će slijedom ekstenzivnog tumačenja toga pojma i suvremenih načina organizacije poslovanja složenih subjekata poglavito na digitalnom tržištu, biti učestala potreba za utvrđivanjem poslovnih nastana voditelja i izvršitelja obrade, a potom i onoga koji je glavni među njima, odnosno je li jedini u odnosu na konkretnu prekograničnu obradu.

3.2. **Određivanje pojma „jedinog poslovnog nastana“ i „glavnog poslovnog nastana“**

Pojam „jedinog poslovnog nastana“ nije posebno definiran u OUZP-u jer njegov sadržaj proizlazi izravno iz utvrđenja da postoji samo jedan poslovni nastan tog voditelja ili izvršitelja obrade u EU-u u odnosu na konkretnu spornu obradu. U predmetu *Facebook Ireland and Others* (C-645/19, EU:C:2021:483), Facebook Ireland je tvrdio da je, kao član grupe trgovačkih društava, jedini voditelj obrade osobnih podataka korisnika predmetne društvene mreže u EU-u (para. 35). Nasuprot tomu, nezavisni odvjetnik Bobek je napisao da je riječ o glavnom poslovnom nastanu, no bez ikakva obrazloženja (C-645/19, EU:C:2021:5, para. 24). Sud EU-a se u svojoj presudi u tom predmetu nije o tome uopće očitovao. Stajališta smo da je pitanje utvrđenja „jedinog poslovnog nastana“ potrebno izvršiti *in concreto* pa je prema tomu moguće da, iako je neko društvo dio grupe, da bude jedino koje obavlja spornu prekograničnu obradu, a slijedom toga i da je jedini poslovni nastan u smislu čl. 56. stavka 1. OUZP-a. U konkretnom predmetu koji se odnosi na grupu Facebook (danas Meta) malo je vjerojatno da postoje okolnosti u kojima bi ijedan poslovni nastan unutar te grupe bio jedini. Naime, pojedini članovi takvih grupa trgovačkih društava (ujedno i poslovni nastani) najčešće su integrirani u zajedničkoj shemi obrade osobnih podataka na određenom području. Stoga je potrebno utvrditi koji je od više poslovnih nastana glavni.

Člankom 4. točkom 16. OUZP-a definiran je glavni poslovni nastan posebno za voditelja i izvršitelja obrade s poslovnim nastanima u više od jedne države članice. Za voditelja obrade je to mjesto njegove središnje uprave u EU-u ako je riječ o voditelju obrade s poslovnim nastanima u više od jedne države članice, s jednim izuzetkom – to je drugi poslovni nastan voditelja u EU-u u kojem se donose odluke o svrhama i sredstvima obrade osobnih podataka te je taj nastan ovlašten provoditi takve odluke. Za izvršitelja obrade glavni poslovni nastan je

mjesto njegove središnje uprave u EU-u. Ako izvršitelj obrade nema središnju upravu u EU-u, njegov glavni poslovni nastan je poslovni nastan izvršitelja obrade u EU-u u kojem se odvijaju glavne aktivnosti obrade u kontekstu aktivnosti poslovnog nastana izvršitelja obrade u mjeri u kojoj izvršitelj obrade podliježe posebnim obvezama u skladu s OUZP-om.

Zakonodavac je u OUZP-u postavio pravilo da je mjesto „središnje uprave“ mjesto u kojem se donose odluke o svrhama i sredstvima sporne obrade osobnih podataka, što se utvrđuje oslanjajući se na objektivne kriterije i dokaze u spisu. Pojam „središnje uprave“, također nije nov u pravu EU-a, pa je potrebno poslužiti se ranijim tumačenjima koja su sažeto prikazana u aktima EOZP-a, primjerice, u Mišljenju EOZP-a 8/2022 o identificiranju vodećeg nadzornog tijela voditelja obrade i izvršitelja obrade.¹² U slučaju grupe poduzetnika, kao u primjeru grupe Meta, poslovni nastan poduzetnika u vladajućem položaju, smatra se glavnim poslovnim nastanom grupe poduzetnika, a to će najčešće biti društvo majka ili operativno sjedište grupe poduzetnika (Radna skupina iz članka 29., Guidelines WP244, str. 9.).

Veći problem predstavlja pitanje kako tumačiti dio odredbe kojom se propisuje kako utvrditi glavni poslovni nastan ako se u mjestu središnje uprave ne donose odluke vezane uz svrhe i sredstva obrade podataka, a kako je to propisano u čl. 4. točki 16. OUZP-a. U svojem Mišljenju 4/2024 o pojmu glavnog poslovnog nastana voditelja obrade u Uniji prema članku 4. točki 16. OUZP-a,¹³ EOZP je prvenstveno potvrdio da pojam mjesta središnje uprave treba shvatiti u skladu s odredbom članka 54. Ugovora o funkcioniranju EU-a o slobodi poslovnog nastana,¹⁴

¹² EOZP, Opinion 08/2022 on identifying a controller or processor's lead supervisory authority, ver. 2.1., 28. ožujka 2023., str. 6.-7.

¹³ EOZP, Opinion 04/2024 on the notion of the main establishment of a controller in the Union under Article 4(16)(a) GDPR, 13. veljače 2024.

¹⁴ EOZP, Opinion 04/2024, str. 6. Vidjeti Tomkin, 2019:686-700 i Kaczorowska-Ireland, 753 et seq te primjerice predmete Suda EU-a *Daily Mail*, C-81/87, EU:C:1988:456 i *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723. EOZP, u pogledu tumačenja pojma središnje uprave upućuje i na članak 19. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se

odnosno kao stvarno sjedište iz kojeg se vrši stvarno upravljanje i kontrola. Osim toga, pojasnio je da je glavni poslovni nastan voditelja obrade mjesto njegove središnje uprave samo pod pretpostavkom da se odluke o svrhama i sredstvima obrade ne donose u drugom poslovnom nastanu. Ako se odluke o svrhama i sredstvima sporne prekogranične obrade donose u okviru drugog poslovnog nastana, taj drugi nastan preuzima ulogu glavnog poslovnog nastana (EOZP, Opinion 4/2024, str. 7, para. 18. i str. 9.-10., para 30.).

Detaljniji kriteriji za utvrđenje glavnog poslovnog nastana u smislu OUZP-a dani su u ranijim aktima, uključujući Smjernice WP 244 Radne skupine iz članka 29. o identificiranju vodećeg nadzornog tijela voditelja obrade i izvršitelja obrade¹⁵ i naprijed citirano Mišljenje EOZP-a 8/2022. U njima se poziva na uvodnu izjavu 36. OUZP-a prema kojoj glavni poslovni nastan voditelja obrade treba utvrditi prema objektivnim kriterijima, odnosno prema kriteriju djelotvornog i stvarnog obavljanja upravljačkih aktivnosti u vezi sa svrhama i sredstvima obrade. Pritom, mjesto obrade osobnih podataka, kao i prisutnost i uporaba tehničkih sredstava i tehnologija za obradu osobnih podataka ili aktivnosti obrade, nisu relevantni za određivanje glavnog poslovnog nastana. Iznijet je neiscrpan popis čimbenika koje treba uzeti u obzir prilikom određivanja glavnog poslovnog nastana, kada to nije mjesto središnje uprave u EU-u: mjesto donošenja konačne odluke o svrhama i sredstvima obrade podataka, mjesto donošenja odluka o poslovnim aktivnostima koje uključuju obradu podataka, mjesto uz koje se vezuje ovlast učinkovite provedbe donesenih odluka, gdje se nalazi direktor (ili direktori) koji su odgovorni za prekograničnu obradu ili mjesto registracije

primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) te članak 63. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinaka).

¹⁵ Radna skupina iz članka 29., Guidelines for identifying a controller or processor's lead supervisory authority, WP244, usvojene 13. prosinca 2016., posljednje izmijenjene 5. travnja 2017., str. 5.

voditelja i izvršitelja obrade, ako se radi o istom mjestu (Radna skupina iz članka 29., Guidelines WP244, str. 6.-7. i EOZP, Opinion 08/2022, str. 8.-9.).

Slijedom navedenog, zaključujemo da različite upravljačke strukture mogu dovesti do različitih ishoda primjene odredbi o glavnom poslovnom nastanu. Multinacionalne kompanije mogu biti organizirane na način da se o svim svrhama i sredstvima obrade osobnih podataka odlučuje u jednom središtu, a moguća je i organizacija prema kojoj su neki segmenti tih odluka podijeljeni, bilo teritorijalno ili prema segmentima podataka odnosno djelatnosti. U tom smislu Radna skupina iz članka 29. navodi da je moguće identificirati i više od jednog glavnog poslovnog nastana, ali će svaki biti glavni samo za određeni segment odlučivanja o obradi osobnih podataka (Radna skupina iz članka 29., Guidelines WP244, str. 7.). Koji će biti glavni *in concreto* ovisit će o tome koja obrada je sporna u tom predmetu. U tom smislu, moguće je zamijetiti da je OUZP-om predviđen sustav koji će moguće nagnati takve grupe trgovačkih društava da prednost daju prvom organizacijskom modelu jer će im to jamčiti da će sve predmete rješavati pred nadzornim tijelom iste države članice.

Ovaj sustav pravila o glavnom poslovnom nastanu i vodećem nadzornom tijelu ujedno može biti i poticaj da takve grupe odaberu navedeni model jednog središnjeg društva u EU-u koje odlučuje o svim svrhama i sredstvima obrade osobnih podataka, umjesto da takvo društvo bude izvan EU-a jer će na taj način osigurati *one-stop shop* za razliku od situacije u kojoj glavni poslovni nastan nije u EU-u pa sva predmetna nadzorna tijela imaju ravnopravne uloge. Naime, Radna skupina iz članka 29. i EOZP naveli su da OUZP ne adresira posebno takve situacije te da bi grupa trebala utvrditi poslovni nastan u EU-u koji ima ovlasti za provođenje odluka o aktivnosti obrade i preuzimanje odgovornosti za obradu, uključujući posjedovanje dovoljno sredstava, koji bi se tada mogao kvalificirati kao glavni poslovni nastan. Pritom je istaknuto da OUZP ne dopušta *forum shopping* (Radna skupina iz članka 29., Smjernice WP244, str. 8 i EOZP, Opinion 08/2022, str. 10.). U Mišljenju 4/2024, EOZP razjasnio je ovakve situacije, izričito

navodeći da, ako središnja uprava voditelja obrade u EU-u ne donosi odluke o svrhama i sredstvima obrade, a nema dokaza da te odluke donosi drugi poslovni nastan u EU-u, odnosno odluke se donose izvan EU-a, voditelj obrade nema glavni poslovni nastan u EU-u te se stoga mehanizam jedinstvene kontaktne točke (*one-stop shop*) ne može primijeniti (EOZP, Opinion 4/2024, str. 9.-10.). To znači da će voditelj obrade biti podvrgnut nadležnosti nadzornih tijela iz više država članica već s obzirom na njihove teritorijalne nadležnosti.

U prilog takvom shvaćanju EOZP se pozvao na zakonodavni postupak donošenja OUZP-a. Naime, u članku 4. točki 13. Prijedloga OUZP-a¹⁶ koji je sadržavao definiciju glavnog poslovnog nastana, bilo je predviđeno da, ako se u EU-u ne donose odluke o svrsi, uvjetima i sredstvima obrade osobnih podataka, glavni poslovni nastan voditelja obrade je mjesto u kojem se odvijaju glavne aktivnosti obrade u kontekstu djelatnosti poslovnog nastana voditelja obrade. Međutim, taj je dio odredbe uklonjen, što ukazuje na namjeru zakonodavca da ograniči primjenu mehanizma jedinstvene kontaktne točke na situacije u kojima se odluke o svrhama i sredstvima obrade donose u EU-u. No, ako voditelj ili izvršitelj obrade ima jedini poslovni nastan u EU-u, mehanizam jedinstvene kontaktne točke će biti primjenjiv, čak i ako to nije poslovni nastan u okviru kojeg se donose odluke o svrhama i sredstvima obrade (EOZP, Opinion 4/2024, str. 8. i 10. bilj. 30.). Osim toga, EOZP je posebno istaknuo da je teret dokaza o tome radi li se o glavnom poslovnom nastanu na voditelju obrade. Međutim, nadzorna tijela imaju pravo osporiti stajalište voditelja obrade i doći do drugačijeg zaključka na temelju objektivnih okolnosti te koristiti svoje ovlasti iz članka 58. stavka 1. OUZP-a o kontaktiranju voditelja obrade, kao i osloniti se na uzajamnu pomoć prema članku 61. OUZP-a u dobivanju relevantnih informacija od drugih nadzornih tijela (EOZP, Opinion 4/2024, str. 10.-11, para. 33.).

¹⁶ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation), COM/2012/011 final - 2012/0011 (COD).

Odluka francuskog nadzornog tijela (*Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés*, CNIL) iz 2019. godine primjer je neuspjelog pokušaja dokazivanja o tome da je operativno sjedište u Irskoj glavni poslovni nastan u EU-u. Postupak su pokrenule neprofitne udruge *None of Your Business* (NOYB) i *La Quadrature du Net* (LQDN) protiv Google LLC, zbog neusklađenosti s OUZP-om pravila o obradi osobnih podataka korisnika mobilnih uređaja temeljenih na operacijskom sustavu Android. Google LLC je tvrdio da je Google Ireland njihov glavni poslovni nastan za spornu obradu podataka u EU-u te da je sukladno tome vodeće nadzorno tijelo irski *Data Protection Commissioner* (DPC). U prilog toj tvrdnji, istaknuo je operativne funkcije i prisutnost Google Irelanda u Europi, naveo je da Google Ireland potpisuje sve ugovore o oglašavanju u EU-u te da se provode trajne organizacijske promjene radi imenovanja Google Ireland kao voditelja obrade za određene operacije obrade osobnih podataka europskih građana. No, CNIL je smatrao da Google LLC nema glavni poslovni nastan u EU-u jer se postojanje glavnog sjedišta određuje na temelju objektivnih kriterija i nije automatski povezano s registriranim sjedištem voditelja obrade u EU-u. Iako Google Ireland posjeduje značajne financijske i ljudske resurse za pružanje usluga u EU-u, uključujući usluge oglašavanja, ti čimbenici sami po sebi ne čine ga glavnim poslovnim nastanom. Sudjelovanje Google Irelanda u različitim elementima djelatnosti te grupe ne dokazuje i postojanje ovlasti za donošenje odluka o obradi podataka. Nadalje, Google Ireland nije naveden u Googleovoj Politici privatnosti kao entitet odgovoran za odluke o obradi podataka, a nije ni imenovao službenika za zaštitu podataka za aktivnosti unutar EU-a, dok operativni sustav Android razvija isključivo Google LLC. Na kraju, CNIL navodi da je Google LLC pismom od 3. prosinca 2018. upućenim DPC-u, naveo da će „prijenos odgovornosti“ s Google LLC-a na Google Ireland za određene obrade osobnih podataka koji se odnose na građane EU-a biti dovršen 31. siječnja 2019.¹⁷ Ovo stajalište CNIL-a može se

¹⁷ CNIL, Deliberation of the Restricted Committee SAN-2019-001 of 21 January 2019 pronouncing a financial sanction against GOOGLE LLC.

promatrati kao odgovor na negativni aspekt mehanizma jedinstvene kontaktne točke, odnosno činjenicu da povjerava veće provedbene ovlasti nadzornim tijelima samo određenih država članica, primjerice Irskoj u kojoj poslovni nastan imaju velike digitalne platforme kao što su Google i Meta (Geradin, Karanikioti, Katsifis, 2021:61). Istodobno elementi koje je navodio Google LLC u ovom predmetu potvrđuju prethodno navedenu tezu o poticaju na centralizaciju odlučivanja o svrhama i sredstvima obrade u jednom mjestu u EU-u.

Posebnu situaciju predstavljaju zajednički voditelji obrade, za koje je utvrđeno da ne mogu sporazumno odrediti jedinstveni glavni poslovni nastan (EOZP, Opinion 08/2022, str. 9-10.). Takvo shvaćanje ima uporište u činjenici da odluke o obradi osobnih podataka ne mogu biti pripisane jednome od voditelja obrade, budući da iz definicije u članku 26. stavku 1. OUZP-a zajedničkih voditelja obrade proizlazi da zajednički određuju svrhe i sredstva obrade.

Na kraju treba istaknuti da su članak 56. stavak 1. u vezi sa člankom 4. točkom 16. OUZP-a osmišljeni imajući u vidu prvenstveno poslovne subjekte, iako primjena mehanizma jedinstvene kontaktne točke nije ograničena samo njih, već primjerice i neprofitne organizacije što može dovesti do određenih poteškoća u tumačenju (Hijmans, 2020:919-920). S obzirom na raznolikost organizacijskih modela pravnih osoba, navedena definicija poslovnog nastana predmetom je kritike jer nije dostatno jasna u odnosu na poslovni nastan pravnih osoba različitih od trgovačkih društava (Hijmans, 2020:920). To, međutim, nije bila presudna briga zakonodavca imajući u vidu koliko se rijetko takve pravne osobe pojavljuju u praksi.

4. PROMJENE JEDINOŠTVA ILI GLAVNOŠTVA POSLOVNOŠTVA

U praksi su se pojavili i slučajevi prekogranične obrade kod kojih je došlo do promjene jedinog ili glavnog poslovnog nastana u trenutku kada je mehanizam jedinstvene kontaktne točke već bio aktiviran. EOZP imao je priliku donijeti mišljenje uzimajući u obzir tri kategorije takvih slučajeva: prijenos

jedinog ili glavnog poslovnog nastana iz jedne države EGP-a u drugu, prestanak postojanja jedinog ili glavnog poslovnog nastana u EGP-u te uspostava glavnog poslovnog nastana u državi EGP-a ili njegov prijenos iz treće države u EGP. EOZP pojasnio je da takva promjena okolnosti utječe i na nadležnost vodećeg nadzornog tijela, od trenutka promjene. Ako se radi o prvoj kategoriji slučajeva, to znači da će nadzorno tijelo države EGP-a u kojoj se nalazi novi jedini ili glavni poslovni nastan postati vodeće nadzorno tijelo, a odluke i radnje koje je poduzelo prethodno vodeće nadzorno tijelo bit će valjane do trenutka promjene. U slučaju prestanka postojanja jedinog ili glavnog poslovnog nastana u EGP-u, mehanizam jedinstvene kontaktne točke postaje neprimjenjiv. Uspostava jedinog ili glavnog poslovnog nastana u EGP-u ili njegov prijenos iz treće države značit će aktivaciju mehanizma jedinstvene kontaktne točke od trenutka uspostave ili prijenosa i suradnju vodećeg nadzornog tijela s predmetnim nadzornim tijelima.¹⁸ Pristup EOZP-a u skladu je s idejom da se nadležnost vodećeg nadzornog tijela temelji na glavnom ili jedinom poslovnom nastanu. S druge strane, kritiziran je s obzirom da stvara situaciju u kojoj se nadzorna tijela suočavaju s „pomičnim metama“ koje mogu ili ne moraju biti unutar njihove nadležnosti kada završe istragu te stavlja voditelje obrade osobnih podataka u položaj da mogu „oduzeti“ nadležnosti nadzornom tijelu (Svantesson, 2020:99).

5. ZAKLJUČAK

Suradnja nadzornih tijela različitih država članica u javnopravnoj provedbi OUZP-a, uključuje i mehanizam jedinstvene kontaktne točke čiji je cilj podići razinu pravne sigurnosti i učinkovitosti provedbe u okviru prekogranične obrade osobnih podataka. Taj mehanizam počiva na određivanju vodećeg nadležnog tijela koje služi kao glavna kontaktna točka u vezi s pitanjima zaštite osobnih podataka i koordinira provedbu s drugim relevantnim nadzornim tijelima. Vodeće nadzorno tijelo utvrđuje se na teritorijalnom principu prema

¹⁸ EOZP, Opinion 8/2019 on the competence of a supervisory authority in case of a change in circumstances relating to the main or single establishment, 9. srpnja 2019., str. 6.-9.

mjestu jedinog ili glavnog poslovnog nastana voditelja ili izvršitelja obrade. Odabir kriterija poslovnog nastana opravdan je s obzirom na njegovu fleksibilnost, posebno imajući u vidu različite organizacijske strukture i modele poslovanja pravnih osoba koje se pojavljuju kao voditelji ili izvršitelji prekogranične obrade. No, ta fleksibilnost može biti i izvor dvojbi pa je nužno kroz tumačenje razviti precizne kriterije primjene. Praksom Suda EU-a o tumačenju tog pojma, počevši s glasovitim predmetom *Google Spain*, razvijene su smjernice u pogledu tumačenja pojma „poslovnog nastana“ koje su primjenjive i u sklopu definiranja vodećeg nadzornog tijela prema OUZP-u. Pritom su ključna mišljenja EOZP-a, a posebice mišljenje izdano u veljači 2024. godine kojim je potvrđeno da je glavni poslovni nastan voditelja obrade njegova središnja uprava, samo pod pretpostavkom da se u tom poslovnom nastanu donose odluke o svrhama i sredstvima obrade. U slučaju da se takve odluke donose u okviru drugog poslovnog nastana, on preuzima ulogu glavnog poslovnog nastana. Osim toga, EOZP je pojasnio i da se mehanizam jedinstvene kontaktne točke može primijeniti samo ako postoji dokaz da jedan od poslovnih nastana u EU-u upravlja odlukama o svrhama i sredstvima obrade podataka i ima ovlasti za provođenje tih odluka. Ako se te odluke o svrhama i sredstvima, te ovlasti za provođenje takvih odluka, donose i provode izvan EU-a, nije moguće utvrditi glavni poslovni nastan te mehanizam jedinstvene kontaktne točke postaje neprimjenjiv. To su poticaji za grupe trgovačkih društava da centraliziraju svo odlučivanje o svrhama i sredstvima obrade u EU-u u mjestu samo jednog poslovnog nastana koji će se tada moći kvalificirati kao glavni.

LITERATURA*Knjige*

1. Hijmans, H. (2020) „Article 56“, u: The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary (Kuner, C., Bygrave, L. A., Docksey, C. ur.), Oxford: Oxford University Press, 913-926
2. Kaczorowska-Ireland, A. (2016) „The European Union Law“, 4. izd., London i New York: Routledge
3. Kunda, I. (2018) „European Union legislation, How far does it reach beyond the EU border?“, u: China's One Belt One Road Initiative and Private International Law (Sooksripaisarnkit, P., Garimella, S. R. ur.). London i New York: Routledge, 94-122
4. Tomkin, J. (2019) „Article 54 TFEU“, u: The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights, A Commentary (Kellerbauer M., Klamert M., Tomkin J. ur.), Oxford: Oxford University Press, 686-700
5. Tosoni, L. (2020) „Article 60“, u: The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary (Kuner, C., Bygrave, L. A., Docksey, C. ur.), Oxford: Oxford University Press, 953-972
6. Voigt, P., von dem Bussche, A. (2017) The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Practical Guide, Berlin: Springer International Publishing

Časopisi

1. Bradford, A. (2015) „The Brussels Effect: The Rise of a Regulatory Superstate in Europe“, *Northwestern University Review*, 107(1), 1-68
2. Geradin, D., Karanikioti, T., Katsifis, D. (2021) „GDPR Myopia: how a well-intended regulation ended up favouring large online platforms - the case of ad tech“ *European Competition Journal*, 17(1), 47-92
3. Hijmans, H. (2016) „The DPAs and Their Cooperation: How Far Are We in Making Enforcement of Data Protection Law More European?“ *European Data Protection Law Review (EDPL)*, 2(3), 362-372
4. Svantesson, D. B. (2020) „EDPB's Opinion 8/2019 on the Competence of Supervisory Authority in Case of Establishment Changes“, *European Data Protection Law Review (EDPL)*, 6(1), 98-101

Službene publikacije

1. CNIL, Deliberation of the Restricted Committee SAN-2019-001 of 21 January 2019 pronouncing a financial sanction against GOOGLE LLC., dostupno na: <https://www.cnil.fr/sites/cnil/files/atoms/files/san-2019-001.pdf> (3.4.2024.)
2. Europski odbor za zaštitu podataka, Opinion 04/2024 on the notion of the main establishment of a controller in the Union under Article 4(16)(a) GDPR, 13 February 2024, dostupno na: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/opinion-board-art-64/opinion-042024-notion-main-establishment_hr (20.3.2024.)
3. Europski odbor za zaštitu podataka, Opinion 08/2022 on identifying a controller or processor's lead supervisory authority, ver. 2.1., 28. ožujka 2023., dostupno na: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-82022-identifying-controller-or-processors-lead_en (20.3.2024.)
4. Europski odbor za zaštitu podataka, Opinion 8/2019 on the competence of a supervisory authority in case of a change in circumstances relating to the main or single establishment, 9. srpnja 2019., dostupno na:

https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_opinion_201908_changeofmainorsingleestablishment_en.pdf (22.3.2024.)

5. Radna skupina iz članka 29., Guidelines for identifying a controller or processor's lead supervisory authority, WP244, usvojene 13. prosinca 2016., posljednje izmijenjene 5. travnja 2017., dostupno na: <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611235> (20.3.2024.)

Propisi

1. Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, SL L 281, 23.11.1995, str. 31–50
2. Odluka Zajedničkog odbora EGP-a br. 154/2018 od 6. srpnja 2018. o izmjeni Priloga XI. (Elektronička komunikacija, audiovizualne usluge i informacijsko društvo) Sporazumu o EGP-u i Protokola 37. (sadržava popis predviđen člankom 101.) uz Sporazum o EGP-u [2018/1022], SL L 183, 19.7.2018, str. 23–26
3. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation), COM/2012/011 final - 2012/0011 (COD)
4. Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016, str. 1-88
5. Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinaka), SL L 351, 20.12.2012, str. 1–32
6. Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I), SL L 177, 4.7.2008, str. 6–16

Praksa Suda Europske unije

1. Sud EU-a, mišljenje nezavisnog odvjetnika Michala Bobeka od 13. siječnja 2021. (C-645/19, EU:C:2021:5)
2. Sud EU-a, presuda od 1. listopada 2015., *Weltimmo*, C-230/14, EU:C:2015:639
3. Sud EU-a, presuda od 15. lipnja 2021., *Facebook Ireland and Others*, C-645/19, EU:C:2021:483
4. Sud EU-a, presuda od 16. prosinca 2008., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723
5. Sud EU-a, presuda od 27. rujna 1988., *Daily Mail*, C-81/87, EU:C:1988:456
6. Sud EU-a, presuda od 5. lipnja 2018., *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*, C-210/16, EU:C:2018:388
7. Sud EU-a, presuda Suda EU-a od 13. svibnja 2014., *Google Spain*, C-131/12, EU:C:2014:317

Ovaj rad sufinanciran je sredstvima projekta „Transparentnost i pravičnost u digitalnom okruženju“ (uniri-iskusni-drustv-23-101), koja dodjeljuje Sveučilište u Rijeci.

*Summary***COOPERATION IN CASES OF THE CROSS-BORDER PROCESSING OF
PERSONAL DATA: IDENTIFYING THE LEAD SUPERVISORY
AUTHORITY***Original scientific paper*

Under the General Data Protection Regulation (GDPR), certain tasks and responsibilities are entrusted to the independent national supervisory authorities of the EU Member States (and certain European Economic Area states where the GDPR applies). Among these bodies, a prominent position is held by the Lead Supervisory Authority (LSA). By virtue of Article 60 of the GDPR, which establishes a mechanism for cooperation between this authority and other supervisory authorities in cases of cross-border processing of personal data, in connection with Article 56 of the GDPR regarding the competence of the LSA, a one-stop shop mechanism is established. This ensures that a data controller or processor engaging in cross-border processing of personal data falls under the jurisdiction of a single LSA. This authority is responsible, among other things, for handling complaints against the data controller or processor and making decisions regarding them, including imposing administrative fines. It is also responsible for coordinating other supervisory authorities in the decision-making process. In light of these responsibilities, it is essential to determine the LSA. The GDPR defines the criterion for determining the LSA as the sole or main establishment of the data controller or processor. The purpose of this paper is to provide a comprehensive interpretation of the concept of the main establishment and the steps and principles to be followed in determining the main establishment, which have been crystallized in the practice of the CJEU and opinions of the European Data Protection Board. Special attention is given to the issue of determining the LSA in complex cases such as cross-border processing involving a data controller with establishments in multiple Member States.

Keywords: *personal data protection, supervisory authorities, lead supervisory authority, competence, mechanism of cooperation*

OPĆA UREDBA O ZAŠTITI PODATAKA I OBRADA OSJETLJIVIH PODATAKA O ZDRAVLJU- POGLED U BUDUĆNOST

Izvorni znanstveni rad

Ana-Marija Putrić, MA, Doctoral Fellow ¹

Nikola Kraljik, dr.med.spec.javnog zdravstva ²

U prvom dijelu rad govori o pravnoj (ne)sigurnosti obrade podataka o zdravlju pojedinca u Europskoj uniji. Nadalje, u radu se prikazuje pravni okvir i način obrada osjetljivih podataka o zdravlju u Europskoj uniji, te važnost promicanja europskog prostora za zdravstvene podatke koji je osnovica svih daljnjih promjena u području poduzimanja zdravstvenih politika, razmjene zdravstvenih podataka, uprabe i ponovne uporabe podataka o zdravlju pojedinca i njihove zaštite. Sve bržim tehnološkim razvojem i procesom digitalizacije, te obradom podataka o zdravlju stvaranje novog pravnog okvira je conditio sine qua non zaštite osobnih podataka pojedinca na digitalnom tržištu. U post COVID razdoblju javilo se i pitanje sekundarne obrade podataka o zdravlju. Zbog toga se u radu obrađuje pitanje o važnosti promjene postojećeg pravnog okvira, ali i donšenja novoga pravnog okvira u području zaštite osobnih podataka o zdravlju pojedinca, kao i uspostave budućeg europskog prostora za zdravstvene podatke.

Ključne riječi: *GDPR, podaci o zdravlju, europski prostor za zdravstvene podatke*

¹Ana-Marija Putrić, MA, Doctoral Fellow, University of Alberta, Canada, e-mail: putric@ualberta.ca

² Nikola Kraljik, dr.med.spec.javnog zdravstva, Nastavni zavod za javno zdravstvo, Osijek, e-mail: nikola.kraljik@gmail.com